

חוויה בשולחן שבת

פרשת דברים

צאת החג	כניסת החג	
20:17	19:09	חיפה
20:16	19:15	תל אביב
20:14	19:00	ירושלים
20:14	19:18	באר שבע

מקום מרכזי לפרשת השבוע בשולחן השבת, במהלך הסעודה. בהכנה קלה, ניתן "לשדרג" את הרעיון הקצר ולהפוך אותו **לחוויה חינוכית מעצימה**, שבאמצעותה נעביר לילדים מסרים חינוכיים, תוך **העשרת השיח התורני** בשולחן שבת. לפניכם 2 "מערכים" לשולחן שבת.

סעודה ראשונה **טַרְחָכֶם וּמִשְׁאַכֶם וְרִיבְכֶם**

שאלה שנעלה לשיח בשולחן שבת:
בתחילת הפרשה משה רבינו אמר: "אִיכָה אֶשָּׂא לְבָדִי
טַרְחָכֶם וּמִשְׁאַכֶם וְרִיבְכֶם" (א, יב). נשאלת השאלה:
מה היתה כוונתו במילים 'טַרְחָכֶם וּמִשְׁאַכֶם וְרִיבְכֶם'?

שלב
1

ניתן לבני המשפחה לנסות ולענות על השאלה.
השיח יעורר דיון בשולחן שבת. נקודות להכוונת הדיון:
1. נכוון את הילדים לחשוב מהו השורש של 3 המילים הללו.
2. לא מצוי שמנהיג מתלונן על עמו. אם בכל זאת משה מתלונן על בניו,
[שבתפילותיו מנע מהקב"ה לכולתם], מה יכולות להיות טענותיו עליהם?

שלב
2

לאחר מכן נשיב את תמצית התשובות שלפניכם:

- **רש"י:** "טַרְחָכֶם" - מלמד שהיו ישראל טרחנין. היה אחד מהם רואה את בעל דינו נוצח בדיון, אומר יש לי עדים להביא, יש לי ראיות להביא, מוסיף אני עליכם דיינין. 'ומִשְׁאַכֶם' - מלמד שהיו אפיקורסין. הקדים משה לצאת, אמרו: מה ראה בן עמרם לצאת? שמא אינו שפוי בתוך ביתו? איחר לצאת, אמרו: מה ראה בן עמרם שלא לצאת? מה אתם סבורים? יושב ויועץ עליכם עצות רעות וחושב עליכם מחשבות". 'וְרִיבְכֶם' - מלמד שהיו רוגנים.
- **אבן עזרא:** "טַרְחָכֶם" - להבין אנשים פתאים המצות. 'ומִשְׁאַכֶם' - שבקשו לחם ומים ובשר, כמו 'לשום את משא כל העם הזה' (במדבר יא, יא). 'וְרִיבְכֶם' - זה עם זה.
- **רמב"ן:** "על דרך הפשט רמז משה רבינו להם שלשת הדברים שאמר ליתרו שהיה הוא עושה לעם כמו שפירשתי שם (שמות יח, טו). והזכירן לישראל ברמז. אמר 'טַרְחָכֶם' כנגד 'הוודעתי את חוקי האלהים ואת תורותיו' (שם פסוק טז), כי טורח גדול היה ללמד ליוצאי מצרים החוקים והתורות ופירושם וביאורם וסודם. והזכיר 'ומִשְׁאַכֶם' כנגד 'לדרוש אלהים' (שם פסוק טו), שהוא ענין תפילה שמתפלל עליהם. 'וְרִיבְכֶם', כפשוטו עניני המשפטים.
- **אלשיך:** "טַרְחָכֶם", שאתם מטריחים. את רוע מידותיכם שהוא על הראשים ודברי רבותיכם. זהו שיעור כללות הענין.
- **רש"י הירש:** "בספרי אמרו ש'טַרְחָכֶם ומִשְׁאַכֶם' מתאר את הקשיים המיוחדים, שהכבידו על תפקיד השופט והמנהיג כתוצאה מאופיו של העם: 'טַרְחָכֶם' מתאר את גרגנות בעלי הריב, ואילו 'מִשְׁאַכֶם' מתאר את נטיית העם להתלוצץ על המנהיג, על מעשיו ומחדליו בתחום האישי. ליצנות זו היה בה כדי לערער את סמכותו, אלמלא היה משה בענוותנותו מתעלם ממנה לחלוטין.

שלב
3

חוויה בשולחן שבת

פרשת דברים

סעודה שניה הנס הגדול שבנצחון על עוג

שאלה שנעלה לשיח בשולחן שבת:

בפרשתנו כותבת התורה: "כי רק עוג מלך הבשן נשאר מיתר הרפאים הנה ערשו ערש ברזל הלה הוא ברבת בני עמון תשע אמות ארפה וארבע אמות רחבה באמת איש" (כז, ה). בשאלת השאלה: **מדוע נכתב? מה מלמדת התורה במילים אלו?**

שלב
1

ניתן לבני המשפחה לנסות ולענות על השאלה.

השיח יעורר דיון בשולחן שבת. נקודות להכוונת הדיון:

חשוב להסביר לילדים שכל אות מדוקדקת בתורה, ואין מילה מיותרת בתורה. ואם בכל זאת כתבה זאת התורה, נראה שיש בכך צורך. נפעיל את הילדים ונבקש מהם לחשוב, מדוע כתבה זאת התורה.

שלב
2

לאחר מכן נשיב את התשובות שלפניכם:

- **מדרש אגדה:** "סיפר בגדולתו וגבורתו של הקב"ה, שגיבור כמוהו מסר בידם".
- **רמב"ן:** "ענין הכתוב, שבא להגיד כי **עוג זה נקרא מלך האמורי** בעבור כי מלך עליהם, אבל הוא עצמו מן הרפאים הוא, ולהגיד על גבהו וגודלו כי היו הרפאים עם גדול ורם כענקים, אמר כי ערשו ערש ברזל, לא יסבול אותו ערש עצים כשאר בני אדם, והוא בעיר רבה שהיתה עיר מושבו, וכאשר השמידו בני עמון את הרפאים כאשר נזכר למעלה (ב, כא) ונלכדה עירו ניצל הוא לבדו מידם, וזהו שנאמר 'כי רק עוג נשאר מיתר הרפאים'".
- **ריב"א:** "ולמה הכתוב מספר שבחו? כדי להודיע גבורתו של משה וכן הכתוב מגיד שבחו וכח גבורתו של גלית להודיע גבורתו של דוד. וכדי להודיע כי חצי גבורתו לא סיפר הכתוב שאין מספרין בכבוד הרשע".
- **הנצי"ב מוולוז'ין:** "מפרש האיך היו כל כך ערי ממלכה במקום לא רחב כל כך, ושלא כדרך מלכים שאין להם הרבה ערי מלוכה, ובא הכתוב כי הוא נשאר מיתר הרפאים, ובהיות כל א' מהרפאים שמלך, היה לו עיר מלוכה בזה המחוז המשובח, ואח"כ ספו תמו ונשארו כולם ביד עוג".

שלב
3

אפשרויות להרחבה:

לשאל את המשתתפים: מה אנו לומדים מהתשובות. **מומלץ לעשות סיכום התשובות בקצרה,** תוך הבנה - מה נוכל לקחת מכך לחיינו ביום יום, מה נוכל ללמוד מכך לעצמינו. **נקודה להדגשה: קידוש ה' שנעשה מהנצחון על הרוע בעולם.** השמעת כוחו של הקב"ה, ושל מנהיגנו - משה רבינו. והשוואה למלחמות היום, בדורנו, כנגד הרשע והרוע.

שלב
4